

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/186/2022
Identifikačné číslo spisu: 7214231197
Dátum vydania rozhodnutia: 17.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7214231197.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: B. I., narodený XX. Y. XXXX, C., L. XXX/X, zastúpený advokátom JUDr. Dušanom Hudákom, Košice, Štúrova 20, proti žalovanej: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Bratislava, Pribinova 19, IČO: 00 151 700, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 43C/211/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14. júla 2022 sp. zn. 3Co/127/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14. júla 2022 sp. zn. 3Co/127/2021 v zmeňujúcom a zamietajúcom výroku v časti, ktorou bola zamietnutá náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia prevyšujúca sumu 16 261,- eur, ako aj vo výrokoch o trovách prvostupňového a odvolacieho konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Vo zvyšnej časti dovolanie žalobcu o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. januára 2021 sp. zn. 43C/211/2014 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom bolestného sumu 1 002,80 eura, titulom sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 70 840,- eur a titulom zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 35 420,- eur do troch dní po právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že žalobca bol dňa 3. mája 2010 účastníkom dopravnej nehody, v dôsledku ktorej utrpel úraz a poškodenie zdravia. Žalovaná je poisťovateľom škodcu. V trestnej veci proti škodcovi vedenej na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 2T/49/2014 bol škodca uznaný vinným zo skutku, ktorým spôsobil žalobcovi poškodenie zdravia a v súvislosti s trestným konaním bol vypracovaný znalecký posudok č. 71/2010 znalcom M. J. A. O.. Súd doplnil dokazovanie nariadením znaleckého dokazovania znaleckou organizáciou Lege Artis, ktorá vypracovala posudok č. 4/2019.

1.1. Súd prvej inštancie námietku premlčania vznesenú žalovanou vyhodnotil ako nedôvodnú. Bol toho názoru, že dátum vystavenia znaleckého posudku M. A. zo dňa 28. júla 2010 nemožno považovať za dátum, kedy bol ustálený zdravotný stav žalobcu, kedy možno ohodnotiť jeho bolesť. Znalec v posudku

konštatoval, že žalobca je naďalej v liečbe a nemožno presne určiť dĺžku liečenia ani práceneschopnosť, preto podľa súdu nemožno dospieť k záveru, že sa týmto posudkom žalobca dozvedel o celom rozsahu škody týkajúcej sa bolestného. Žalobca ako poškodený v trestnom konaní si riadne uplatnil právo na náhradu škody na zdraví a súd ho so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie po tom, čo mu priznal náhradu škody na bolestnom vo výške 3 424,70 eura.

1.2. Súd prvej inštancie na základe lekárskeho posudku M. A. ako aj znaleckého posudku znaleckej organizácie Lege Artis č. 4/2019 ustálil, že 23. apríla 2013 je možné považovať za dátum, kedy bol zdravotný stav žalobcu ustálený a kedy mohlo byť po prvýkrát hodnotené sťaženie spoločenského uplatnenia aj bolestné, pričom subjektívna premlčacia doba začala plynúť až dňom právoplatnosti trestného rozkazu, t. j. 8. novembra 2014. K znaleckému posudku znaleckej organizácie Lege Artis súd uviedol, že znalecká organizácia prekročila svoje oprávnenie, pokiaľ vyšetrovala žalobcu v roku 2019 a na základe vyšetrenia v roku 2019 dávala závery o zdravotnom stave. Postup znaleckej organizácie nepovažoval za správny, nakoľko zdravotný stav sa má hodnotiť ku dňu jeho ustálenia a nie v čase, kedy sa uskutočnil znalecký úkon. Preto súd prvej inštancie vychádzal z lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaného M. O. A. dňa 23. apríla 2013, ktorý stanovil rozsah bolestného vo výške 275 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 4 400 bodov. Keďže v trestnom konaní bola škodcovi uložená povinnosť nahradiť žalobcovi škodu vo výške 3 424,70 eura, ktorá pozostávala z bolestného, súd odpočítal priznanú sumu a v tejto časti žalobu zamietol.

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. júla 2022 sp. zn. 3Co/127/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 16 261,- eur. V prevyšujúcej časti vyhovujúceho výroku rozsudok zmenil tak, že žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy prvostupňového konania v plnom rozsahu a nepriznal stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd zopakoval dokazovanie výsluchmi strán sporu, ako aj znaleckým posudkom č. 4/2019 vypracovaným Lege Artis znaleckou organizáciou s.r.o.

2.1. V odôvodnení odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby a aj z nesprávneho skutkového stavu, ak pri posudzovaní výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za relevantný nepovažoval znalecký posudok č. 4/2019 vypracovaný znaleckým ústavom. Dátum vystavenia lekárskeho posudku M. A. (23. apríla 2013) podľa odvolacieho súdu nemožno spájať s dátumom vzniku nároku na odškodnenie za tie poškodenia zdravia, ktoré boli po ustálení zdravotného stavu obodovateľné už skôr. Znalec M. J. A. už dňa 23. apríla 2010 vo svojom znaleckom posudku č. 71/2010, vyhotovenom pre potreby trestného konania, vykonal bodové ohodnotenie bolestného za konkrétne diagnózy. Zdravotný stav žalobcu z hľadiska týchto diagnóz bol teda k uvedenému dátumu už ustálený do takej miery, že ho bolo možné obodovať. Preto v súvislosti s odškodnením bolestného za tieto diagnózy začala žalobcovi plynúť premlčacia doba najneskôr od tohto dátumu.

2.2. Za nesprávny považoval odvolací súd aj názor, že žalobca sa dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá, až dňom právoplatnosti trestného rozkazu a od tohto momentu mohla začať plynúť subjektívna premlčacia lehota. Znalosť poškodeného o osobe škodcu sa viaže k okamihu, keď obdržal informáciu, na ktorej základe si môže urobiť úsudok, ktorá konkrétna osoba za škodu zodpovedá, čo je najneskoršie začatím trestného stíhania. Ak teda k ustáleniu zdravotného stavu pre účely bodového ohodnotenia bolestného došlo už dňom 23. apríla 2010 a žalobca svoj nárok uplatnil na súde až dňom 9. júla 2014, odvolací súd považoval nárok žalobcu na bolestné za premlčaný podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto v tejto časti odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol.

2.3. Vo vzťahu k znaleckému posudku č. 4/2019 vypracovanému Lege Artis znaleckou organizáciou, s.r.o., odvolací súd uviedol, že ako nezrozumiteľné, a teda nesprávne sa javí konštatovanie súdu prvej inštancie, že znalecká organizácia prekročila svoje oprávnenie, ak hodnotila sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu na základe aktuálne vyšetreného zdravotného stavu. Súd prvej inštancie nesprávne porovnával odborné závery znaleckej organizácie s odbornými závermi M. A.. Pokiaľ súd prvej inštancie neprihliadal na znalecký posudok, v ktorom znalecká organizácia riadne zodpovedala otázky uložené súdom, jeho skutkové zistenie nemožno považovať za správne. Podľa odvolacieho súdu je z posudku znaleckej organizácie zrejmé, že znalecká organizácia vyšetrila žalobcu a stanovila rozsah sťaženia spoločenského uplatnenia v počte bodov 1010, čo pri hodnote jedného bodu 16,10 eura

predstavuje dôvodne uplatnený nárok vo výške 16 261,- eur. V tejto časti preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a v prevyšujúcej časti žalobu ohľadom sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol.

2.4. Napokon za nesprávne považoval odvolací súd aj priznanie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 35 420,- eur. Poukázal na to, že zo samotnej žaloby je zrejmé, že žalobca svoj nárok na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia odôvodňuje podľa ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2001 Z. z. (zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súdom v prípadoch hodných osobitného zreteľa), a nie podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2001 Z. z. (zvýšenie bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia posudzujúcim lekárom). V tejto súvislosti odvolací súd konštatoval, že tvrdenia žalobcu o jeho ťažkostiach a obmedzeniach súvisiacich so zraneniami utrpými pri dopravnej nehode zostali len v teoretickej rovine, lebo žalobca pre posúdenie otázky, v akom rozsahu sú stratené, resp. obmedzené jeho možnosti uplatniť sa v živote a spoločnosti, nepredložil žiaden dôkaz a samotné tvrdenie nepostačuje na preukázanie dôvodnosti nároku. Žalobca nepreukázal pokles pracovnej schopnosti následkom úrazu a jeho trvalé následky nepredstavujú sociálnu, pracovnú ani spoločenskú, či rodinnú izoláciu žalobcu, preto odvolací súd dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre priznanie výnimočného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozsudok aj v časti vyhovujúceho výroku ohľadom sumy 35 420,- eur zmenil a žalobu v tejto časti zamietol.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu vo výrokoch 1 a 2 podal dovolanie žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že považuje za zavádzajúce a nenáležité konštatovanie odvolacieho súdu, že zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu, pokiaľ ide o znalecký posudok č. 4/2019 vypracovaný znaleckým ústavom Lege Artis. Z odôvodnenia nevyplýva, akým spôsobom vykonal v tomto smere odvolací súd dokazovanie k znaleckému posudku. Rozhodnutie odvolacieho súdu o zmene rozsudku je podľa neho bez akejkoľvek právnej argumentácie a je založené na svojvôli odvolacieho súdu.

3.1. Žalobca ďalej uviedol, že odvolací súd túto časť rozsudku odôvodnil ústne dňa 14. augusta 2022 odchyľne, keď vytýkal súdu prvej inštancie, že nevykonal riadne dokazovanie, pričom odvolací súd sám odmietol vykonať dokazovanie spôsobom, ktorý vyčítal súdu prvej inštancie. Žalobca požiadal odvolací súd o zaslanie zvukového záznamu z pojednávania, aby preukázal zmätočnosť pri zdôvodňovaní rozhodnutia, odvolací súd mu však oznámil, že zvukovým záznamom nedisponuje. Podľa žalobcu tak došlo k porušeniu § 98 CSP, keďže je povinnosťou súdu vykonať zvukový záznam o každom procesnom úkone, pri ktorom súd koná so stranou sporu.

3.2. Za zmätočné považuje žalobca aj myšlienkové pochody odvolacieho súdu, keď bez náležitého objasnenia spornej otázky považoval postup znaleckej organizácie Lege Artis za správny napriek tomu, že znalecká organizácia v čase vypracovania posudku vyšetrovala žalobcu k jeho aktuálnemu zdravotnému stavu a aktuálne zistenia preniesla do vyhodnotenia jeho zdravotného stavu v čase vyšetrenia a nie k času ustálenia jeho zdravotného stavu, a to na základe vlastného vyšetrenia a nie preskúmania zdravotnej dokumentácie. Odvolací súd tento zásadný moment absolútne ignoroval a svoje rozhodnutie oprel len o posudok znaleckej organizácie, nestanovil žiadne kritérium hodnovernosti či nehodnovernosti znaleckých posudkov navzájom, argumentačne (skutkovo ani právne) neodôvodnil, prečo prihliadol práve k posudku znaleckej organizácie a nie k iným znaleckým posudkom. Odvolací súd popísal svoje právne závery len jednou vetou (prvá veta v bode 32. odôvodnenia rozsudku), čo je podľa žalobcu v rozpore s právom na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

3.3. Žalobca ďalej uviedol, že predložil do konania dôkazy, na základe ktorých v jeho prospech rozhodol súd prvej inštancie. Žalovaná až v odvolacom konaní navrhla vypočutie zástupcu znaleckej organizácie, čo odvolací súd kategoricky odmietol, a tak sa stotožnil so žalobcom, ktorý poukazoval na účelovú pasivitu žalovanej a na sudcovskú koncentráciu podľa § 149 CSP. Odvolací súd sa teda aj napriek značným pochybnostiam bez ďalšieho dokazovania priklonil k tvrdeniu žalovanej. Bez akejkoľvek relevantnej argumentácie prihliadol k spochybnenému posudku znaleckej organizácie, čo je podľa žalobcu v rozpore s právom na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Pokiaľ odvolací súd nesúhlasil s tým, ako bol určitý dôkaz hodnotený súdom prvej inštancie, bolo jeho povinnosťou podrobne a zrozumiteľne uviesť, v čom spočívala nesprávnosť záverov súdu prvej inštancie.

3.4. Ďalej žalobca v dovolaní uviedol, že okamihom vystavenia znaleckého posudku M. J.Q. A.Q. č. 71/2010 (dňa 23. apríla 2010) nedošlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu, čo vyplýva aj z vyjadrenia samotného znalca M. A., ktorý uviedol, že žalobca je naďalej v liečení, nie je možné ustáliť jeho zdravotný stav pre celkové bodové hodnotenie bolestného. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nesprávne právne posúdil nárok žalobcu ako premlčaný napriek tomu, že deň ustálenia bolestného s absolútnou zhodou znalcov je dňom 23. apríla 2013. Takéto vyhodnotenie a právne posúdenie je podľa dovolateľa v rozpore s už ustáleným právnym názorom dovolacieho súdu, podľa ktorého odškodnenie za bolesť sa poskytuje nielen za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, ale aj za bolesti spôsobené liečením poškodenia na zdraví alebo odstraňovaním jeho následkov. Okamih vzniku škodovej udalosti teda nemusí byť totožný s okamihom odškodňovanej bolesti (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 3. októbra 2011 sp. zn. 6Cdo/156/2011). Tvrdenie odvolacieho súdu, že už vypracovaním znaleckého posudku M. A. začala plynúť premlčacia doba, považuje žalobca za nesprávne. Takisto za nesprávne považuje úvahy odvolacieho súdu, ktorý spochybňoval skutočnosť, kedy sa žalobca mal a mohol domáhať náhrady škody voči škodcovi, pričom odvolací súd nerešpektoval zásadu prezumpcie neviny. Okrem toho, že žalobca mal ťažké zranenia, ktoré si vyžadovali komplikované medicínske liečenie a aj tým sťažovali žalobcovi uplatnenie svojich nárokov, de iure sa až právoplatnosťou rozsudku v trestnom konaní skutočne dozvedel, kto je škodcom, ktorý spôsobil dopravnú nehodu. Až právoplatnosťou rozsudku je bez akýchkoľvek pochybností možné pozeráť na odsúdenú osobu v súvislosti s uplatnením jej zodpovednosti za spôsobenú škodu. Právne posúdenie veci odvolacím súdom je podľa žalobcu v rozpore so stabilizovanou rozhodovacou praxou aj v tom, že odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia sa vzťahuje ku dňu ustálenia zdravotného stavu poškodeného a nie ku dňu vyšetrenia poškodeného. Zároveň nedostatočným odôvodnením rozhodnutia bol podľa žalobcu naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol alebo ako nedôvodné zamietol. Poukázala na to, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie je „ďalším odvolaním“. Namieste je preto reštriktívny výklad právnej úpravy, ktorá stanovuje podmienky, za akých možno na podklade dovolania výnimočne prelomiť záväznosť a nezmeniteľnosť rozhodnutia súdu predstavujúceho res iudicata. Samotná polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu medzi účastníkmi konania spornej otázky, nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žalovaná má za to, že dovolateľ v dovolaní nielenže neoznačil ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa neho odvolací súd odklonil, pravdepodobne tiež nesprávne uviedol spisovú značku jediného rozhodnutia, na ktoré odkázal. Ak mal na mysli rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 3. októbra 2011 sp. zn. 6Cdo/146/2011, toto je vo vzťahu k prejednávanej veci irelevantné.

4.1. Ďalej žalovaná uviedla, že svoju argumentáciu podrobne odôvodnila v odvolaní a na tejto nič nemení. Ohradila sa však proti tvrdeniu dovolateľa, že v priebehu konania spôsobovala prieťahy a neuplatňovala prostriedky procesnej obrany riadne a včas. Uviedla, že sa počas celého konania vyjadrovala k uplatnenému nároku a hájila svoje práva argumentáciou vhodnou a významnou pre predmet sporu. Žalovaná má za to, že skutkový stav bol dostatočne zistený a skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné a ani nie sú prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, na akých skutkových zisteniach a aplikácii zákonných ustanovení svoje rozhodnutie založil, nie je odchylné a ani nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je vo vzťahu k tej časti napadnutého zmeňujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorá sa týkala zamietnutia náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v časti prevyšujúcej sumu 16 261,- eur, prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu v

tejto časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

10. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strán sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 220 ods. 2, ods. 3, § 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie týchto kogentných ustanovení zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Dodržiavanie povinnosti riadne odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd určitou, stranou sporu výslovne prezentovanou podstatnou otázkou zaoberal, alebo nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

11. Najvyšší súd i Ústavný súd SR v ostatnom čase judikujú, že z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia, resp. absenciou zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porov. 4Cdo/34/2018, 8Cdo/152/2018, 1Obdo/7/2018, 1Obdo/82/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 4Cdo/101/2019, 5Obdo/87/2020, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, IV. ÚS 443/2020, I. ÚS 515/2020, 9Cdo/7/2021, II. ÚS 45/2021, II. ÚS 169/2021, III. ÚS 439/2022). Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktorého súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 559/2018).

12. Pokiaľ teda odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezahodnotil odvolateľom namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné, čím porušil právo odvolateľa na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. 4Cdo/120/2019). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu SR vyplýva, že nie na každý argument strany musia dať súdy odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento

argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, ods. 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 107/07).

13. K námietke dovolateľa, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva akým spôsobom vykonal odvolací súd dokazovanie znaleckým posudkom znaleckej organizácie Lege Artis, dovolací súd dáva do pozornosti ustanovenie § 208 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého súd vykonáva dokazovanie znaleckým posudkom tak, že doručí písomný znalecký posudok stranám (a sám sa s ním oboznámi). Keďže znalecký posudok už stranám doručil súd prvej inštancie, nebolo potrebné, aby odvolací súd opätovne zasielal tento znalecký posudok stranám. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd mienil hodnotiť predmetný znalecký posudok inak než súd prvej inštancie, dal na pojednávaní dňa 16. júna 2022 obom stranám osobitne možnosť vyjadriť sa k tomuto znaleckému posudku (vyplýva to z nahrávky uvedeného pojednávania uloženej v elektronickom súdnom spise). Tento postup odvolacieho súdu pri vykonávaní dokazovania znaleckým posudkom bol v súlade s ustanoveniami § 384, § 385 CSP a s už citovaným ustanovením § 208 CSP (ktoré je v zmysle § 378 ods. 1 CSP aplikovateľné aj v odvolacom konaní).

14. Ďalší dôvod zmätočnosti napadnutého rozsudku podľa § 420 písm. f) CSP videl dovolateľ v tom, že odvolací súd oprel svoje rozhodnutie len o posudok znaleckej organizácie Lege Artis, nestanovil žiadne kritérium hodnovernosti či nehodnovernosti znaleckých posudkov navzájom a ani neodôvodnil, prečo prihliadol práve k posudku znaleckej organizácie a nie k iným znaleckým posudkom. Tejto námietke dovolateľa musel dať dovolací súd za pravdu. Odvolací súd na jednej strane v napadnutom rozsudku správne uviedol, že pokiaľ súd prvej inštancie neprihliadal na znalecký posudok, v ktorom znalecká organizácia riadne zodpovedala otázky uložené súdom, jeho skutkové zistenie nemožno považovať za správne. Na druhej strane však odvolací súd sám vychádzal z jediného dôkazu (hoci vo forme znaleckého posudku), pričom neprihliadal a nevysporiadal sa s lekárskeho posudkom M. O. A. z 23. apríla 2013 ani so znaleckým posudkom M. J. A., O. č. 71/2010, vypracovaným v trestnom konaní.

15. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 už explicitne neobsahuje možnosť preskúmania znaleckého posudku iným znalcom, tzv. „kontrolný znalecký posudok“, tak, ako to upravoval § 127 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016). Nie je však vylúčená možnosť vypracovania druhého znaleckého posudku v tej istej veci. Civilný sporový poriadok v § 207 ods. 3 predpokladá aj možnosť rozporu dvoch alebo viacerých znaleckých posudkov a v takýchto prípadoch pripúšťa znalecké dokazovanie znaleckým ústavom. Tu však nešlo o posudok znaleckého ústavu (Lege Artis znalecká organizácia, s.r.o. nie je zapísaná v zozname znaleckých ústavov, iba v zozname znaleckých organizácií, čo sú znalci majúci právnu formu právnickej osoby).

16. Pravidlá hodnotenia dôkazov sú upravené v článku 15 Základných princípov CSP, ako aj v § 191 CSP. Dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy (tzv. voľné hodnotenie dôkazov), a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Žiaden dôkaz pritom nemá predpísanú zákonnú silu. Pri hodnotení znaleckého posudku platí, že hodnoteniu nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti; súd však hodnotí presvedčivosť posudku čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi. Z judikátu publikovaného pod R 45/1984 vyplýva, že ak má súd pri rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, musí zhodnotiť, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku.

17. V právnej vete uznesenia z 24. marca 2022 sp. zn. 4Cdo/255/2021, publikovaného pod R 84/2023, najvyšší súd uviedol: „Za najhospodárnejší postup pri predložení dvoch rozdielnych znaleckých

posudkov možno považovať taký, keď súd sa snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadné námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok. Ak súd pri rozdielnych záveroch znaleckých posudkov nezdôvodní svoje úvahy, z ktorých vychádzal a pre ktoré sa priklonil ku konkrétnemu znaleckému posudku, zaťaží svoje rozhodnutie vadou zmätočnosti, takéto rozhodnutie nemožno považovať za zákonné, splňajúce atribúty kladené na rozhodnutie súdu v zmysle § 220 ods. 2, resp. § 396 ods. 2 Civilného sporového poriadku.“

18. Teda keďže odvolací súd vychádzal výlučne zo znaleckého posudku znaleckej organizácie Lege Artis a nevyhodnotil tento znalecký posudok vo vzájomnej súvislosti s inými dôkazmi (najmä s lekárskeho posudkom M. O. A. z 23. apríla 2013 a so znaleckým posudkom M. J. A., O. č. 71/2010), pričom sa dostatočne nevysporiadal ani s námietkou žalobcu, že znalecká organizácia hodnotila sťaženie jeho spoločenského uplatnenia na základe aktuálneho vyšetrenia, a nie na základe vyhodnotenia zdravotnej dokumentácie ku dňu ustálenia jeho zdravotného stavu, považoval dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP za prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zrušiť.

19. Dovolateľ tiež namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa náhrady za bolesť, kde odvolací súd považoval nárok žalobcu za premlčaný. Aj tu dovolací súd zistil, že táto dovolacia námietka je dôvodná. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku podal teoretický výklad o spočívajúcej premlčacej doby a o potrebe skúmať, „či bol nárok na náhradu škody v trestnom konaní riadne uplatnený a či poškodený v adhéznom konaní riadne pokračoval“, avšak neaplikoval ho na rozhodovanú vec, teda nezaoberal sa tým, aké právne následky (a voči ktorým povinným subjektom) malo uplatnenie náhrady škody v trestnom konaní, iba uviedol, že k ustáleniu zdravotného stavu pre účely bodového ohodnotenia bolestného došlo dňom 23. apríla 2010 a žalobca svoj nárok uplatnil na súde až dňom 9. júla 2014, preto považoval nárok žalobcu na bolestné za premlčaný podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti dáva dovolací súd do pozornosti aj uznesenie najvyššieho súdu z 31. marca 2022 sp. zn. 7Cdo/252/2021 (R 3/2022).

20. Okrem toho odvolací súd nevenoval žiadnu pozornosť námietke žalobcu, že znalecký posudok M. J.G. A., O. č. 71/2010, možno považovať len za predbežné obodovanie diagnóz na účely trestného konania, pričom v tomto znaleckom posudku neboli uvedené tie isté položky ako v lekárskeho posudku M. O. A. o bolestnom z 23. apríla 2013. Vyhodnotenie týchto námietok bolo pritom (spolu s vysporiadaním sa s vyššie uvedenou skutočnosťou, že žalobca uplatnil náhradu škody už v trestnom konaní) dôležité pre rozhodnutie vo veci. Preto bolo potrebné dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP aj v tejto časti považovať za prípustné a dôvodné a zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa náhrady za bolesť zrušiť.

21. Pokiaľ ide o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na sumu 35 420,- eur, kým odvolací súd zmenil toto rozhodnutie a zvýšenie náhrady nepriznal. V tejto časti dovolací súd považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za zdôvodnené dostatočne a logicky, keď odvolací súd poukázal na to, že tento nárok si žalobca uplatnil podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., t. j. ako návrh, aby súd zvýšil náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia (nie podľa § 10 ods. 4 citovaného zákona, ako to uvádzal súd prvej inštancie, kde by išlo o zvýšenie bodového hodnotenia posudzujúcim lekárom). Súčasne odvolací súd odôvodnil nepriznanie tohto nároku tým, že nárok bol zdôvodnený len tvrdeniami žalobcu, bez predloženia dôkazov, pričom žalovaná namietala, že žalobca nepreukázal pokles pracovnej schopnosti následkom úrazu a jeho trvalé následky nevedú k jeho sociálnej, pracovnej, spoločenskej či rodinnej izolácii. Za tejto procesnej situácie bolo konštatovanie odvolacieho súdu, že samotné tvrdenia žalobcu nepostačujú na preukázanie dôvodnosti nároku, dostatočné a logické. Keďže žalobca v dovolaní vo vzťahu k zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia neuviedol žiadne ďalšie dovolacie námietky (okrem všeobecnej námietky nedostatočného odôvodnenia rozsudku), dovolací súd v tejto časti jeho dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

22. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že žalobca formuloval svoje dovolanie ako dovolanie proti výrokom 1 a 2 rozsudku odvolacieho súdu. V prvom výroku však odvolací súd potvrdil vyhovujúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie v časti o zaplatenie sumy 16 261,- eur. Teda aj keď odvolací súd nevyhovel žalobcovi v celom rozsahu (pričom zamietajúcou časťou, teda druhým výrokom rozsudku odvolacieho súdu sa dovolací súd zaoberal vyššie), prvý výrok rozsudku odvolacieho súdu bol formálne v prospech žalobcu, v tejto časti (ktorou odvolací súd potvrdil vyhovenie žalobe v časti o zaplatenie sumy 16 261,- eur) bol žalobca procesne úspešnou stranou konania, preto nebol oprávnenou osobou na podanie dovolania (§ 424 CSP). Dovolací súd preto odmietol dovolanie žalobcu vo vzťahu k prvému výroku rozsudku odvolacieho súdu podľa § 447 písm. b) CSP.

23. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočívalo zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu (t. j. námietkami dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP). Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska právneho posúdenia veci (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

24. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude vecne zaoberať vyššie uvedenými skutočnosťami, najmä vyhodnotí všetky dôkazy samostatne aj vo vzájomnej súvislosti a vysporiada sa s tým, že žalobca uplatnil náhradu škody už v trestnom konaní. Zohľadní pritom aj dovolateľom citovaný (hoci nesprávne označený) rozsudok najvyššieho súdu z 3. októbra 2011 sp. zn. 6Cdo/146/2011, v zmysle ktorého odškodnenie za bolesť sa poskytuje nielen za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, ale aj za bolesti spôsobené liečením poškodenia zdravia alebo odstraňovaním jeho následkov, teda okamih vzniku škodnej udalosti nemusí byť totožný s okamihom odškodňovanej bolesti. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách prvostupňového a odvolacieho konania a rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP), ako aj o časti odmeny znaleckej organizácie, ktorá nebola krytá preddavkom (porov. uznesenie súdu prvej inštancie z 27. júla 2020 č. k. 43C/211/2014-312).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.